

Uw rechten als patiënt

Dit informatieblad is bestemd voor de *betrokkene*, dat is degene van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

DIT INFORMATIEBLAD GAAT IN OP DE VOLGENDE VRAGEN

Heb ik recht op inzage?

Heb ik recht op inzage in het medisch dossier van mijn (overleden) familielid?

Heb ik recht op correctie of aanvulling?

Heb ik recht op vernietiging?

Heb ik recht op blokkering?

Wanneer heeft de wettelijk vertegenwoordiger recht op inzage, vernietiging, aanvulling of correctie van het medisch dossier van de patiënt?

Hoe kunnen patiënten hun rechten uitoefenen?

Wellicht wilt u een kopie van uw medisch dossier ontvangen en wilt u weten welke kosten uw huisarts in rekening kan brengen. Of misschien wilt u weten of uw tandarts uw verzoek om uw dossier te vernietigen moet inwilligen. Of wellicht bent u niet tevreden met de diagnose van de specialist en wilt u uw visie aan het medisch dossier toevoegen.

De relatie tussen u en uw hulpverlener is wettelijk geregeld. In de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) zijn de rechten en plichten van hulpverleners en patiënten vastgelegd. Naast de WGBO komen ook in de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP), de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet BOPZ) en de Wet op de jeugdzorg rechten van patiënten voor die betrekking hebben op hun medische gegevens. In het informatieblad *Rechten van de betrokkene* kunt u lezen welke rechten in de WBP zijn opgenomen.

Recht op inzage en afschrift

Op grond van de WGBO heeft u recht op inzage in uw gegevens in het medisch dossier zoals röntgenfoto's, diagnoses en operatieverslagen. Persoonlijke werkaantekeningen van de hulpverlener mag u niet inzien. Wat precies onder persoonlijke werkaantekeningen wordt verstaan, vindt u in het informatieblad *Omgang met uw medische gegevens*.

Een verzoek tot inzage mag alleen geweigerd worden als de privacy van een ander dan uzelf daardoor wordt geschaad. De hulpverlener moet dit wel per geval aan kunnen tonen. Daarbij geldt dat het belang de privacy van de ander te bewaren zwaarder moet wegen dan het belang dat u heeft bij inzage in uw dossier. Denk bijvoorbeeld aan gegevens die de hulpverlener verkregen heeft van uw partner of familielid over de onderlinge verhoudingen waarbij destijds is afgesproken dat u ze niet te zien krijgt.

U heeft ook recht op een afschrift van de medische gegevens. Een hulpverlener moet zo spoedig mogelijk inzage verlenen of een kopie maken. Voor inzage mag geen vergoeding worden gevraagd. Voor het verstrekken van een afschrift kan de hulpverlener wel kosten in rekening brengen. De hulpverlener mag een vergoeding van €23 per pagina vragen met een maximum van €4,50. Deze maximale vergoeding, zoals is vastgesteld in het *Besluit kostenvergoeding rechten betrokkene WBP*, geldt zowel voor het verstrekken van afschriften op papier als voor kopieën van röntgenfoto's.

Naast de WGBO is ook de WBP van toepassing op het verkrijgen van inzage. Meer informatie over het inzagerecht, zoals in de WBP beschreven, kunt u vinden in het informatieblad *Inzage in uw persoonsgegevens*.

Inzage medisch dossier (overleden) familielid

Bij het verkrijgen van inzage in de medische gegevens van uw familielid moet een onderscheid gemaakt worden tussen het dossier van een in leven zijnd familielid en dat van een overleden familielid.

Nummer 34B, juni 2005

Deze informatie vindt u tevens op www.cbppweb.nl.

De patiënt is in leven

Recht op inzage heeft slechts de patiënt zelf en, indien van toepassing, zijn wettelijk vertegenwoordiger. Een wettelijk vertegenwoordiger is een met het gezag belaste ouder of voogd van een minderjarige of een door de rechter benoemde mentor of curator. Als een familielid niet de wettelijk vertegenwoordiger van de patiënt is, is de hulpverlener niet bevoegd hem of haar inzage te verlenen. Dit kan alleen indien sprake is van toestemming van de patiënt, een wettelijke uitzondering op de vertrouwelijkheid van medische gegevens dan wel indien de hulpverlener geconfronteerd wordt met een conflict van plichten zoals in een noodsituatie, waarbij het belang van de patiënt bij geheimhouding van de gegevens uit het dossier van ondergeschikt belang wordt geacht. Het is aan de hulpverlener om te beoordelen of sprake is van één van de genoemde uitzonderingsgronden. Hij moet kunnen verdedigen waarom hij inbreuk maakt op de geheimhoudingsplicht die hij tegenover zijn patiënt heeft. De meest effectieve manier om inzage in het dossier van een familielid te kunnen krijgen, is met de toestemming van het betreffende familielid. Meer informatie hierover vindt u in het informatieblad *Geheimhouding van uw medische gegevens*.

De patiënt is reeds overleden

Als de patiënt is overleden, kan echter geen toestemming meer gevraagd worden. Uit de jurisprudentie, doctrine en gedragsregels voor artsen blijkt dat het verstrekken van (een aantal) gegevens aan familieleden van de overledene toch toegestaan is indien verondersteld kan worden dat de overledene daartegen geen bezwaar zou hebben gehad of dit zelf zou hebben gewild. Wanneer nabestaanden een zwaarwegend belang aanvoeren kan vaak de toestemming van de overledene worden verondersteld. Een zwaarwegend belang is bijvoorbeeld dat de familie een procedure aan wil spannen tegen de betreffende hulpverlener(s) of informatie wil over een erfelijke aandoening bij de overledene. Er is geen sprake van een zwaarwegend belang wanneer familie inzage wil bijvoorbeeld in het kader van een procedure ter aanvechting van het testament van de overledene. Daarnaast kan het medisch beroepsgeheim ook doorbroken worden op grond van een wettelijk voorschrift zoals de Wet bestrijding infectieziekten en opsporing ziekteoorzaken. Ook kan een hulpverlener zich beroepen op een conflict van plichten wanneer bijvoorbeeld in een situatie gevreesd moet worden voor ernstig (levens)gevaar van anderen. De beslissing om al dan niet de zwijgplicht te doorbreken, ligt altijd bij de hulpverlener zelf.

De bovenstaande opvattingen worden breed gedragen en zijn terug te vinden in de richtlijn die door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst (KNMG) wordt voorgestaan. De KNMG-richtlijn luidt: 'Inzage in medische gegevens van een overledene kan worden verleend wanneer de arts van mening is dat de overledene bij leven hiertegen geen bezwaar zou hebben gehad of indien een wettelijke verplichting dit vereist. De arts heeft hierin zelf een verantwoordelijkheid. Hij kan niet door nabestaanden van zijn zwijgplicht ontheven worden' (uit: KNMG-richtlijnen inzake het omgaan met medische gegevens, Utrecht 1996).

Tabel Inzageverzoek

Dossier van patiënt	< 12 jaar	12 – 16 jaar	> 16 jaar	overledene
Inzageverzoek door				
Patiënt zelf	Ja - alleen <u>met toestemming</u> van de wettelijke vertegenwoordiger; - of <u>zonder toestemming</u> van een wettelijke vertegenwoordiger als het in belang is van de goede hulpverlening; - voor zover daardoor de privacy van een ander niet geschaad wordt.	Ja - voor zover daardoor de privacy van een ander niet wordt geschaad.	Ja - voor zover daardoor de privacy van een ander niet wordt geschaad.	Niet van toepassing.
Wettelijke vertegenwoordiger van de patiënt	Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - voor zover daardoor de privacy van een ander niet wordt geschaad.	Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is; - wettelijk voorschrift..	Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is; - wettelijk voorschrift..	Ja - tenzij niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - voor zover daardoor de privacy van een ander niet wordt geschaad.

Dossier van patiënt	< 12 jaar	12 – 16 jaar	> 16 jaar	overledene
Inzageverzoek door				
Familieid (geen wettelijk vertegenwoordiger)	Nee , tenzij - toestemming van de patiënt; - wettelijk voorschrift..	Nee , tenzij - toestemming van de patiënt; - wettelijk voorschrift..	Nee , tenzij - toestemming van de patiënt; - wettelijk voorschrift..	Nee , tenzij - veronderstelde toestemming van de patiënt; - wettelijk voorschrift..

Doorgaans volstaat de informatie uit deze tabel. Raadpleeg voor specifieke gevallen de WGBO.

Recht op correctie of aanvulling

U heeft recht op correctie van gegevens in uw medisch dossier. Dit kan als de gegevens feitelijk onjuist, onvolledig of niet ter zake dienend zijn voor het doel of de doeleinden van de verwerking. Het recht om te verzoeken om correctie strekt zich niet uit over meningen, opiniërende uitspraken of verslagen van (subjectieve) waarnemingen. Het is niet bedoeld om persoonsgegevens bestaande uit indrukken, meningen en conclusies waarmee u het oneens bent, te corrigeren. Dit recht heeft slechts betrekking op 'feiten', gegevens zoals naam en geboortedatum, waarover in het algemeen geen verschil van mening kan bestaan. Het recht om correctie te vragen is geregeld in de WBP en niet in de WGBO. Uitgebreide informatie over dit recht kunt u vinden in het informatieblad *Correctie van uw persoonsgegevens*. Overigens kunt u op grond van de WGBO de hulpverlener wel verzoeken een verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken toe te voegen.

Tabel Aanvullings- of correctieverzoek

Dossier van patiënt	< 12 jaar	12 – 16 jaar	> 16 jaar	overledene
Aanvullings- of correctieverzoek door				
Patiënt zelf	Aanvulling: Ja - alleen met toestemming van de wettelijke vertegenwoordiger; - of zonder toestemming van een wettelijke vertegenwoordiger als het in belang is van de goede hulpverlening. Correctie: Nee	Aanvulling: Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander; - niet in staat tot redelijke waardering van zijn belangen. Correctie: Nee	Aanvulling: Ja , tenzij - niet in staat tot redelijke waardering van zijn belangen. Correctie: Ja	Niet van toepassing.
Wettelijke vertegenwoordiger van de patiënt	Aanvulling: Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener. Correctie: Ja	Aanvulling: Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is -> in dat geval ja, tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener. Correctie: Ja	Aanvulling: Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is -> in dat geval ja, tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener. Correctie: Nee , tenzij de verzoeker curator of mentor van de patiënt is.	Aanvulling: Ja Correctie: Nee
Familieid (geen wettelijk vertegenwoordiger)	Aanvulling: Nee Correctie: Nee	Aanvulling: Nee Correctie: Nee	Aanvulling: Nee Correctie: Nee	Aanvulling: Nee Correctie: Nee

Doorgaans volstaat de informatie uit deze tabel. Raadpleeg voor specifieke gevallen de WGBO en de WBP.

Recht op vernietiging

U heeft recht op vernietiging van bepaalde delen uit uw dossier of het gehele dossier. Aan een verzoek tot vernietiging moet binnen drie maanden worden voldaan. Wanneer een bepaald onderdeel uit het medisch dossier is vernietigd, kan de hulpverlener daarin aantekenen dat een deel op uw verzoek is vernietigd. Op het vernietigingsrecht bestaan twee uitzonderingen:

- een voorschrift of een andere wet bepaalt dat de gegevens bewaard moeten blijven;
- de gegevens moeten bewaard blijven vanwege een aanmerkelijk belang van een ander.

Wettelijke plicht tot bewaring

Een voorbeeld is de bepaling in het Besluit Patiëntendossier Bopz dat een vernietigingsverzoek door de (gedwongen opgenomen) patiënt pas vijf jaar ná beëindiging van de Bopz-behandeling kan worden ingediend. Een ander voorbeeld is de 'lijst van te vernietigen archiefbescheiden van de academische ziekenhuizen' die op de Archiefwet is gebaseerd. In deze lijst staat dat bepaalde documenten (ontslagbrief, operatieverslag, etc.) tot 115 jaar na de geboorte(datum) van de patiënt moeten worden bewaard, vanwege het (bewijs)belang van de overheid. Het belang dat de overheid heeft bij het langer bewaren van medische gegevens zou ondermijnd worden indien op verzoek van een patiënt deze gegevens vernietigd kunnen worden.

Bewaring wegens een aanmerkelijk belang van een ander

De hulpverlener heeft bijvoorbeeld uw gegevens nodig voor zijn verweer tijdens een procedure die u tegen hem heeft aangespannen. Verder kan de hulpverlener vernietiging weigeren als hij de gegevens nog nodig denkt te hebben voor uw verdere behandeling of als de hulpverlener de informatie van belang vindt voor andere patiënten, die bijvoorbeeld dezelfde erfelijke ziekte hebben. Als de hulpverlener weigert gegevens te vernietigen, moet hij zijn redenen daarvoor (lieft schriftelijk) aan u mededelen.

Over de wijze waarop een medisch dossier moet worden vernietigd, is geen 'harde regel' te geven. Van belang is de algemene regel dat een hulpverlener zorgvuldig met persoonsgegevens van anderen moet omgaan. Deze verantwoordelijkheid wordt groter naarmate de gevoeligheid van de gegevens groter is. Met het oog hierop kan worden gesteld dat een oud-papierbak niet een juiste plaats is om (een deel van) een medisch dossier in af te voeren. Vernietiging van de gegevens met behulp van een papierversnipperaar of via een in papierafvoer gespecialiseerd bedrijf is dan een meer aangewezen weg. Een praktisch alternatief is dat de hulpverlener de gegevens niet vernietigt maar aan u overdraagt, zodat uzelf verantwoordelijk wordt voor wat er met uw gegevens gebeurt.

Tabel Vernietigingsverzoek

Dossier van patiënt Vernietigingsverzoek door	< 12 jaar	12 – 16 jaar	> 16 jaar	overledene
Patiënt zelf	Ja - alleen met toestemming van de wettelijke vertegenwoordiger; - of zonder toestemming van een wettelijke vertegenwoordiger als het in belang is van de goede hulpverlening; - tenzij er een wettelijk voorschrift of aanmerkelijk belang van een ander is.	Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander; - niet in staat tot redelijke waardering van zijn belangen.	Ja , tenzij - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander; - niet in staat tot redelijke waardering van zijn belangen.	Niet van toepassing.
Wettelijke vertegenwoordiger van de patiënt	Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander.	Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is -> in dat geval ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander.	Nee , tenzij - de verzoeker mentor, curator of gemachtigde van de patiënt is -> in dat geval ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander.	Ja , tenzij - niet verenigbaar met de zorg van een goed hulpverlener; - wettelijk voorschrift; - aanmerkelijk belang van een ander.
Familie lid (geen wettelijk vertegenwoordiger)	Nee	Nee	Nee	Nee

Doorgaans volstaat de informatie uit deze tabel. Raadpleeg voor specifieke gevallen de WGBO.

Recht op blokkering

Het blokkeringsrecht geeft iemand het recht om als eerste kennis te nemen van de uitslag en de conclusies van het medisch onderzoek en om te beslissen of daarvan mededeling aan anderen mag worden gedaan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitslag van een psychologisch onderzoek in het kader van een sollicitatieprocedure. De sollicitant kan in dat geval zelf beslissen of het oordeel van de psycholoog aan zijn toekomstige werkgever verstrekt wordt.

Sinds 1 mei 2005 is in de WGBO geregeld dat het blokkeringsrecht niet van toepassing is op (keurings)handelingen in het kader van een tot stand gekomen arbeidsverhouding, burgerrechtelijke verzekering

of een opleiding waartoe de betrokkene reeds is toegelaten. Daarnaast is bepaald dat, tenminste tot 1 mei 2010, het blokkeringsrecht nog niet van toepassing is op handelingen op het gebied van de geneeskunst die worden verricht in verband met de uitvoering van wettelijke voorschriften op het terrein van de arbeidsomstandigheden, de sociale zekerheid en de sociale voorzieningen, alsmede pensioenregelingen en collectieve arbeidsovereenkomsten.

Recht op inzage, vernietiging, aanvulling of correctie voor wettelijk vertegenwoordiger

Wettelijk vertegenwoordigers zijn personen die bepaalde rechten hebben namens een minderjarige of handelsonbekwame omdat deze niet in staat wordt geacht dit zelf te doen.

Minderjarige patiënten tot 12 jaar

Indien de jeugdige de leeftijd van 12 jaar nog niet heeft bereikt, hebben zijn wettelijk vertegenwoordigers in beginsel recht op inzage in, vernietiging of aanvulling van het medisch dossier. Het verzoek van de wettelijk vertegenwoordigers om inzage, vernietiging of aanvulling wordt niet gehonoreerd als hierdoor de hulpverlener niet de zorg van een goed hulpverlener in acht kan nemen. Of hier sprake van is, dient de hulpverlener van geval tot geval te beoordelen. Het zal daarbij afhankelijk zijn van de omstandigheden van het geval. De patiënt zelf heeft slechts recht op inzage, vernietiging of aanvulling als zijn wettelijk vertegenwoordiger daar toestemming voor geeft. Soms kan ook inzage, vernietiging of aanvulling worden gegeven zonder toestemming van de wettelijk vertegenwoordiger als dat in het belang is van de goede hulpverlening.

Als de hulpverlener de wettelijk vertegenwoordiger inzage geeft of op diens verzoek het medisch dossier vernietigt of aanvult, hoeft de patiënt daarover niet ingelicht te worden. Het recht om correctie te vragen, zoals opgenomen in de WBP, geldt alleen voor de wettelijk vertegenwoordigers en niet voor de minderjarige patiënt zelf.

Handelingsbekwame patiënten van 12 jaar en ouder

Iedere patiënt van 12 jaar of ouder die handelingsbekwaam is, heeft volledig zelfstandig recht op inzage, vernietiging of aanvulling. De hulpverlener is niet bevoegd inzage te verlenen aan bijvoorbeeld de ouders van de patiënt, tenzij de patiënt daarvoor toestemming gegeven heeft. Andere uitzonderingen voor het verlenen van inzage aan de wettelijk vertegenwoordigers kunt u lezen in het informatieblad *Geheimhouding van uw medische gegevens*. Is de patiënt jonger dan 16 jaar dan geldt het recht om correctie te vragen, zoals opgenomen in de WBP, alleen voor de wettelijk vertegenwoordigers en niet voor de patiënt zelf.

Handelingsonbekwame patiënten

Patiënten die niet staat zijn tot een redelijke waardering van hun belangen terzake worden vertegenwoordigd door hun wettelijk vertegenwoordigers. Dit geldt ook voor patiënten die onder curatele staan of waarvoor een mentorschap is ingesteld. De wettelijk vertegenwoordigers hebben recht op inzage, vernietiging of aanvulling, tenzij dat in strijd is met goed hulpverlenerschap. Het recht om correctie te vragen, zoals opgenomen in de WBP, dient ook te worden uitgeoefend door de wettelijk vertegenwoordigers.

Als u vragen of klachten heeft

U heeft verschillende mogelijkheden als u van mening bent dat uw hulpverlener uw verzoek ten onrechte heeft afgewezen. Allereerst kunt u uw zaak met uw hulpverlener bespreken. Als u over de uitkomst van het gesprek niet tevreden bent of u wil geen gesprek aangaan, kunt u eventueel verdere stappen ondernemen. Iedere zorgaanbieder is verplicht een klachtencommissie in te stellen. In eenvoudige en duidelijke gevallen kan een klacht ook door een klachtenfunctionaris of vertrouwenspersoon worden afgedaan. Bij een regionaal tuchtcollege voor de gezondheidszorg kunt u een klacht indienen over een arts, tandarts, verloskundige, apotheker, verpleegkundige, fysiotherapeut, klinisch psycholoog of psychotherapeut. Behalve bij het regionale tuchtcollege kunt u ook een klacht indienen bij de officier van justitie. Voor advies en ondersteuning kunt u zich tot een regionaal Informatie- en Klachtenbureau Gezondheidszorg (IKG) wenden (www.klachtenopvangzorg.nl of via telefoon 0900-2437070). U kunt eventueel ook uw vragen of klachten over omgang met uw medische gegevens voorleggen aan het CBP. Informatie over bemiddeling vindt u in het informatieblad *Bemiddeling door het CBP inzake uw gegevens*. Informatie over de klachtenbehandeling door het CBP vindt u in het informatieblad *Uw klacht en het CBP*.